

Sygn. akt II Ca 780/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Ścioch-Kozak

Sędzia Sądu Okręgowego Marta Postulska-Siwek

Protokolant Krystyna Melchior

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa P. J.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 13 maja 2015 roku, sygn. akt I C 366/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od P. J. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 1.200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

III. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji;

IV. przyznaje adwokat M. J. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie kwotę 1.558,44 zł (tysiąc pięćset pięćdziesiąt osiem złotych i czterdzieści cztery grosze) tytułem wynagrodzenia za udzieloną powodowi z urzędu pomoc prawną w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt II Ca 780/15

UZASADNIENIE

Powód P. J. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 32.644,75 zł, tytułem świadczenia z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radcy prawnego, który nienależycie działając jako pełnomocnik powoda w procesie wyrządził powodowi szkodę.

Szkoda powoda miała być sumą:

- kwoty 5.512,65 zł renty z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej w wysokości minimalnego wynagrodzenia za okres od 1 października 2004 roku do 1 lipca 2005 roku,

- kwoty 27.132,10 zł różnicy pomiędzy kwotą renty z tytułu zwiększonych potrzeb związanych z leczeniem i rehabilitacją zasądzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 17 listopada 2011 roku oraz kwotą renty zasądzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 4 maja 2007 roku.

Według powoda, gdyby na skutek zaniedbania pełnomocnika powoda nie doszło do odrzucenia apelacji powoda, zostałyby ona uwzględniona w zakresie wskazanych wyżej kwot.

*

Wyrokiem z dnia 13 maja 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

1. oddalił powództwo P. J. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.;
2. nie obciążył powoda kosztami procesu;
3. przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe;
4. przyznał adwokat M. J. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie kwotę 1.200 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu wraz z kwotą 276 zł należnego podatku VAT.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód w sprawie oznaczonej sygn. akt I C 175/03, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w Lublinie, żądał zasądzenia od (...) S. A. w W. zadośćuczynienia, odszkodowania i renty miesięcznej w kwocie po 2.400 zł na pokrycie zwiększonych potrzeb leczenia i rehabilitacji od 20 lutego 2002 roku.

W sprawie tej biegły ortopeda zaopiniował, że biorąc pod uwagę stwierdzone schorzenia ortopedyczne P. J. brak jest bezwzględnych przeciwwskazań do kontynuacji nauki lub podjęcia pracy zarobkowej, z wykluczeniem pracy fizycznej. Także biegły neurolog ustalił w opinii, że P. J. z powodu schorzeń neurologicznych nie wymaga opieki osoby drugiej. Biegli psychiatra i psycholog ustalili natomiast, że powód jest całkowicie niesamodzielny i wymaga stałej opieki.

Do akt tej sprawy została złożona decyzja Prodziekana Akademii (...) w L. o skreśleniu powoda z listy studentów II roku studiów zaocznych z dniem 15 marca 2002 roku z powodu braku opłaty i zaliczenia 2 semestru.

Wyrokiem z dnia 4 maja 2007 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od pozwanego na rzecz P. J. z tytułu skapitalizowanej renty kwotę 18.081,10 zł, za okres od 1 marca 2003 roku do 30 kwietnia 2007 roku, wynoszącej:

- od 1 marca 2003 roku do 30 czerwca 2005 roku po 50 zł,
  - od 1 lipca 2005 roku do 31 grudnia 2005 roku po 667,39 zł,
  - od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku po 697,93 zł
- i od 1 stycznia 2007 roku do 30 kwietnia 2007 roku po 725,40 zł.

Nadto zasądził na dalszy okres rentę po 725,40 zł.

Sąd Okręgowy przyjął, że gdyby powód nie uległ wypadkowi, ukończyłby studia w lipcu 2005 roku. Ustalił, że zwiększone potrzeby powoda zamykają się kwotą 50 zł z tytułu zakupu leków i okresowych konsultacji neurologicznych. Biegli nie potwierdzili konieczności stosowania dodatkowego leczenia, stałej rehabilitacji, turnusów rehabilitacyjnych. Sąd stwierdził też, że powód w dacie wypadku był studentem trzeciego roku Akademii Rolniczej a przewidywany termin zakończenia studiów miał nastąpić w czerwcu 2005 roku, dlatego za okres od wniesienia pozwu do 30 czerwca 2005 roku Sąd zasądził na jego rzecz jedynie kwotę po 50 zł miesięcznie z tytułu zwiększonych potrzeb.

Od momentu hipotetycznego wejścia na rynek pracy, tj. od 1 lipca 2005 roku, Sąd zasądził na rzecz powoda rentę uwzględniając najniższe miesięczne wynagrodzenie netto powiększone o kwotę zwiększonych potrzeb 50 zł.

W apelacji pełnomocnik powoda radca prawny B. M. zaskarżył wyrok w zakresie rozstrzygnięć z punktów III. i IV., zarzucając Sądowi naruszenie prawa materialnego i procesowego, a wskutek tego błędne ustalenie daty przewidywanego zakończenia studiów i rozpoczęcia pracy zarobkowej oraz zaniżenie przewidywanych zarobków powoda. Powołał nowy dowód w postaci zaświadczenia z Akademii (...) w L. z dnia 30 września 2004 roku, z którego wynika planowy termin ukończenia studiów przez powoda w dniu 30 września 2004 roku. Wniósł o zasądzenie dodatkowych kwot z tego tytułu, tj. w pkt III. kwoty 219.354,97 zł i w pkt IV. kwoty 58.066,44 zł. Apelujący wnosił o zasądzenie na rzecz powoda renty w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia a nie najniższego jak w zaskarżonym wyroku. Nadto wywodził, że powód z dniem 30 września 2004 roku uzyskalby tytuł inżyniera ze specjalnością (...) i po studiach planował podjęcie pracy w jednym z (...) towarzystw ubezpieczeniowych jako likwidator szkód oraz zaocznie chciał ukończyć studia magisterskie i kurs rzeczoznawcy majątkowego. Kwota zasądzonej renty powinna być liczona od 1 października 2004 roku. Nadto Sąd ustalając zwiększone potrzeby nie wziął pod uwagę opinii biegłych psychiatry i psychologa, z których wynika konieczność stałej opieki innych osób ze względu na niezdolność powoda do samodzielnej egzystencji.

Apelacja pełnomocnika powoda została odrzucona postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 4 września 2007 roku jako nieopłacona.

W pozwie z dnia 1 czerwca 2009 roku, złożonym do Sądu Rejonowego w Lublinie w sprawie o sygn. I C 87/11, powód domagał się podwyższenia renty zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie od pozwanego (...) S. A. w W. z kwoty 725,40 zł miesięcznie do kwoty 2.325 zł począwszy od 10 kwietnia 2009 roku. W uzasadnieniu tego żądania wskazał, że od chwili zasądzenia renty wyrównawczej minęły już dwa lata, zaś po wydaniu wyroku w sytuacji powoda nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca zmianę wysokości renty. W ocenie powoda wyższa byłaby hipotetyczna wysokość zarobków, jakie mógłby osiągać, bowiem niskie zarobki ustalone na poziomie minimalnego wynagrodzenia mógłby osiągać powód jedynie początkowo, z uwagi na trudną sytuację na rynku pracy, natomiast po uzyskaniu kilku lat stażu pracy otrzymywałby wyższe wynagrodzenie. Wobec powyższego powód mógłby otrzymywać, gdyby nie uległ wypadkowi, wynagrodzenie miesięczne w wysokości 1.800 zł miesięcznie. W ocenie powoda podwyższenie renty uzasadnione jest także wzrostem potrzeb związanych z pogorszeniem jego stanu zdrowia, nasileniem napadów epileptycznych, które spowodowały dolegliwości kręgosłupa i kolana, a co za tym idzie konieczność rehabilitacji w placówkach prywatnych, gdzie koszt miesięczny takich zabiegów to kwota 300 zł. W ocenie powoda konieczne jest także uzupełnienie renty o wydatki związane z turnusami rehabilitacyjnymi po 150 zł miesięcznie. Powód wskazał także na konieczność uwzględnienia w ramach renty wydatków związanych z uczestnictwem w dwóch stowarzyszeniach, z czym wiąże się udział w szkoleniach i warsztatach oraz opłata składek.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2011 roku Sąd Rejonowy podwyższył rentę miesięczną zasądzoną na rzecz powoda od (...) Spółki Akcyjnej w W. wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 4 maja 2007 roku, sygn. akt I C 175/03, w ten sposób, że:

- za okres od 10 kwietnia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku z kwoty 725,40 zł miesięcznie do kwoty 1.224,96 zł miesięcznie,
- za okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku z kwoty 725,40 zł miesięcznie do kwoty 1.254,15 zł miesięcznie,
- za okres od 1 stycznia 2011 roku z kwoty 725,40 zł miesięcznie do kwoty 1.302,34 zł miesięcznie, ustalając terminy płatności każdej z podwyższonych kwot do dziesiątego dnia każdego miesiąca poczynając od 10 kwietnia 2009 roku, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z kwot renty miesięcznej. Sąd Rejonowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił zwiększone potrzeby powoda związane z leczeniem farmakologicznym neurologicznym na kwotę 240 zł, wskazując, że kwota ta aktualna jest u powoda ze względu na stan zdrowia od 2009 roku.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił częściowo ten wyrok, podwyższając rentę zasądzoną na rzecz powoda dodatkowo o kwotę 150 zł miesięcznie z tytułu wydatków ponoszonych za udział w turnusach rehabilitacyjnych, w pozostałym zakresie apelacja została oddalona.

Orzeczeniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego (...) w L. z dnia 21 lipca 2011 roku radca prawny B. M. uznany został winnym zarzuconego czynu – przewinienia dyscyplinarnego polegającego na wniesieniu w imieniu powoda nieopłaconej apelacji, w związku z czym została ona odrzucona, za co wymierzył mu karę upomnienia.

Powód P. J. w dacie wypadku, tj. w dniu 20 lutego 2002 roku, był studentem Akademii Rolniczej w L. Wydziału (...) (...). Studiował na studiach zaocznych, które rozpoczął 1 października 1999 roku. W indeksie studenta uzyskał wpisy:

a) semestr I. i II. w latach 1999/2000, zaliczone przedmioty: ekonomia – ocena dostateczna, chemia stosowana – ocena dostateczna, matematyka – ocena dostateczna, rysunek techniczny – ocena dostateczna, fizyka – ocena dostateczna, mechanika techniczna – dostateczny plus, matematyka ze statystyką – dostateczny, podstawy produkcji – dostateczny, język rosyjski – dostateczny,

b) rok studiów 2000/2001, zaliczone przedmioty: technologia materiałów konstrukcyjnych – dostateczny, mechanika techniczna – dostateczny plus, technika cieplna – dostateczny, teoria maszyn i mechanizmów – dostateczny plus, pojazdy rolnicze – dostateczny, etyka – dobry.

Powód zaliczył semestr I. oraz II., jednak nie dostarczył do dziekanatu karty zaliczenia, dlatego nie powinien uczęszczać na semestr III., za który nie wniósł też opłaty; pomimo to chodził na ten semestr. Powód nie otrzymał karty egzaminacyjnej III. semestru, gdyż nie uregulował spraw formalnych i finansowych, a w dniu 15 marca 2002 roku został skreślony z listy studentów.

Powód studiował od 2000 roku z B. K. (1), który rozpoczął studia dzienne na I. semestrze, a po urodzeniu przez jego żonę dziecka przeszedł na studia zaoczne od II. semestru. Według jego oceny, studia te nie należały „do ambitnych ludzi, były na sztukę, aby zdobyć tytuł, nikt nie przykładał się bardziej do nauki”. Wiedział, że P. J., tak jak każdy ze studentów, wielokrotnie miał poprawki, rzadko, kto zdawał pierwszy egzamin na tej uczelni. Według niego normalną była sytuacja, że w indeksie nie było wpisu wszystkich egzaminów, a student przechodził z „automatu” na kolejny rok. B. K. (2) ukończył studia w 2004 roku, otrzymując tytuł inżyniera, a gdyby chciał uzyskać tytuł magistra, musiałby studiować dalej albo 2, albo 4 semestry.

Powód planował po ukończeniu studiów zostać rzeczoznawcą. Chciał się zapisać na kursy specjalistyczne rzeczoznawcy, które były prowadzone w K. i w W., ale aby uczestniczyć w kursach, było wymagane wykształcenie wyższe inżynierskie. Planował podjąć pracę w jednym z towarzystw ubezpieczeniowych na stanowisku rzeczoznawcy, a kurs chciał odbyć równoległe. Obecnie otrzymuje rentę miesięczną w wysokości 1.452,34 zł. W 2011 roku założył rodzinę, ma dwie córki w wieku 4 lata i jeden rok. Jego żona przebywa na urlopie macierzyńskim, wcześniej pracowała jako asystent w szkole L. albo P.. Ma problemy zdrowotne z córkami. Żona powoda ma chorą tarczycę. Powód mieszka z rodziną w domu po rodzicach.

P. J. zgłosił szkodę do pozwanego (...) S. A. z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych, szacując ją na kwotę 219.355 zł. Jego żądanie nie zostało uwzględnione.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny.

Dokumenty złożone do akt sprawy nie były kwestionowane co do ich autentyczności ani wiarygodności okoliczności nimi zaświadczonych. W większości stanowią dokumenty urzędowe.

Sąd Rejonowy ocenił jako niewykazane co do realności plany powoda dotyczące podjęcia pracy w towarzystwie ubezpieczeniowym jako rzeczoznawca szkód od 2004 roku. Wpisy w indeksie powoda nie świadczą o tym, aby był on dobrym studentem, przeważają u niego oceny dostateczne. Nadto, studia rozpoczął w 1999 roku, zaś w 2002 roku (w dacie wypadku), miał zaliczony tylko cały semestr I., II. semestr zaliczył tylko częściowo, nie zaliczył podstaw produkcji rolniczej. Nie mając zaliczonego II. semestru chodził na zajęcia III. semestru. Ostatni wpis egzaminacyjny uzyskał z datą 8 lutego 2002 roku, był na egzaminie z przedmiotu teoria maszyn, ale go nie zdał.

Z przebiegu studiów powoda i uzyskiwanych zaliczeń oraz ocen nie można wnioskować, że powód najprawdopodobniej ukończyłby terminowo studia w 2004 roku i wówczas podjął pracę. Można wysnuwać wnioski przeciwnie, że powód ukończyłby studia z opóźnieniem, w 2005 roku, jak to przyjął Sąd Okręgowy w sprawie o sygn. akt I C 175/03.

Powód nie udowodnił także, aby w przypadku rozpoznania jego apelacji w sprawie o sygn. akt I C 175/03, uzyskałby korzystne rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w Lublinie. Nie powołał się na żadne oczywiste omyłki w motywacji Sądu, które w sposób niemal pewny zapewniłyby sukces jego środka zaskarżenia. Sam fakt częściowego uwzględnienia apelacji w innej sprawie o sygn. akt I C 87/11, nie przesądza o tym, że tożsame stanowisko zaprezentowałyby przy ocenie materiału dowodowego Sąd Apelacyjny, zwłaszcza, że jego kognicja dotyczyła roszczeń powoda z innego okresu i opierała się na nowym materiale dowodowym.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo wywodzone z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych za niezasadne.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych ubezpieczeniem OC jest objęta odpowiedzialność cywilna radcy prawnego za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, podczas wykonywania czynności radcy prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych.

W myśl art. 822 § 1 i § 4 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanego konieczne jest wykazanie, że za szkodę wyrządzoną powódce ponosi odpowiedzialność ubezpieczający.

Z wykładni przytoczonych norm należy wywieść także wniosek, że ubezpieczyciel odpowiada w takich samych granicach, w jakich odpowiadałby sprawca szkody (art. 361 k.c.).

Nie jest sporna okoliczność, że wobec nieopłacenia apelacji w sprawie, w której reprezentował P. J. B. M., została ona odrzucona. Powód wywodził, że gdyby doszło do jej rozpoznania, wówczas uzyskałby korzystny dla siebie wyrok. Sąd Rejonowy tej argumentacji nie podzielił.

Sąd Rejonowy wskazał, że umowa o zastępstwo procesowe należy do kategorii umów o świadczenie, do których z mocy odesłania stosuje się przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.) w zakresie nieuregulowanym przepisami o funkcjonowaniu adwokatów czy radców prawnych. Oceniając zaś zaniechania i błędy pełnomocnika, należy uwzględnić profesjonalny charakter działalności oraz ustalić normalny związek przyczynowy między ewentualną szkodą a niewłaściwym działaniem czy zaniechaniem pełnomocnika.

Niewątpliwie zaniechanie przez radcę prawnego B. M. uiszczenia opłaty od apelacji, przez co została ona odrzucona, stanowiło zachowanie nieprofesjonalne. Powód nie udowodnił jednak szkody wynikającej z tego faktu oraz, aby istniał adekwatny związek przyczynowy między tym zachowaniem a doznaniem przez niego hipotetycznej szkody.

Powód nie wykazał, że apelacja zostałaaby wówczas uwzględniona co do kwoty 5.512,65 zł renty z tytułu utraconych zarobków (suma minimalnego wynagrodzenia za okres od 1 października 2004 roku do 1 lipca 2005 roku). Sąd Rejonowy podniósł, że jest mało prawdopodobne, iż powód ukończyłby naukę terminowo. Nadto zaświadczenie o planowanym ukończeniu studiów w 2004 roku pełnomocnik przedstawił dopiero z apelacją, zatem na podstawie art. 381 k.p.c. dowód ten mógł być pominięty przez Sąd Apelacyjny jako spóźniony.

Druga część żądania pozwu – kwota 27.132,10 zł – miała obejmować zwiększone potrzeby związane z leczeniem i rehabilitacją. Sąd Rejonowy podkreślił jednak, że w sprawie o sygn. akt I C 87/11 ustalono zwiększone potrzeby powoda związane z leczeniem farmakologicznym neurologicznym na kwotę 240 zł miesięcznie poczynając od 2009 roku, a także z udziałem powoda w turnusach rehabilitacyjnych na kwotę 150 zł miesięcznie za okres od 10 kwietnia 2009 roku, co nie determinuje tożsamego rozstrzygnięcia za inny okres, tj. od 1 marca 2003 roku do 10 kwietnia 2009 roku. Powód nie wykazał także, aby błędne było rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, że za wskazany okres nie przysługiwała mu renta z tytułu zwiększonych potrzeb związanych z koniecznością korzystania z pomocy innych osób. Powód powołał się na opinie biegłych psychiatry i psychologa, ale pominął wnioski opinii biegłych ortopedy i neurologa, według których taka pomoc nie była konieczna. Nie wykazał także, aby błędne było stanowisko Sądu Okręgowego dotyczące ustalonych kosztów leczenia i rehabilitacji.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążał powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego, uzasadniając to rozstrzygnięcie trudną sytuacją materialną i zdrowotną powoda.

Rozstrzygnięcie o nieuiszczonych kosztach sądowych Sąd Rejonowy uzasadnił art. 113 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Rejonowy przyznał też pełnomocnikowi powoda działającemu z urzędu kwotę wynagrodzenia wraz z podatkiem VAT, w stawce wynikającej z § 6 pkt 4 w zw. z § 19 i § 2 pkt 3 tego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, mając na uwadze, że w przypadku zmiany wartości przedmiotu sporu stanowiącą podstawę ustalenia opłat stawkę wyższą bierze się pod uwagę od następnej instancji (§ 4 pkt 3 rozporządzenia).

*

Apelację od tego wyroku wniósł powód P. J., wskazując, że zaskarża wyrok częściowo, tj. w punkcie I.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

I. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd zebranego w sprawie materiału dowodowego, zaniechanie obiektywnej analizy tego materiału, polegające na:

- uznaniu, że powód nie uzyskałby korzystnego dla siebie wyroku, gdyby doszło do rozpoznania apelacji w sprawie, w której reprezentował go radca prawny B. M., w sytuacji gdy prawidłowo złożona apelacja mogła doprowadzić do zmiany wyroku w zakresie na pewno nie mniejszym niż ten zgłoszony w pozwie (w zakresie wcześniejszej daty ukończenia studiów, jak i zwiększonych potrzeb),

- uznaniu, że powód nie ukończyłby studiów w terminie, tj. w dacie 30 września 2004 roku, a tym samym nie podjąłby pracy od 1 października 2004 roku w sytuacji, gdy całość materiału dowodowego, w tym przedłożone do akt zaświadczenie z ówczesnej Akademii (...), zeznania świadka B. K. (1) czy też zeznania samego powoda prowadzą do wniosków przeciwnych, mianowicie, iż pomimo braku postępów w nauce studenci zaoczeni bez najmniejszych problemów kończyli edukację w terminie,

- uznaniu, że podwyższenie renty w sprawie Sądu Rejonowego Lublin- Zachód w Lublinie od 10 kwietnia 2009 roku nie determinuje tożsamesgo rozstrzygnięcia za okres od 1 marca 2003 roku do 10 kwietnia 2009 roku w sytuacji, gdy z zasad logiki i doświadczenia życiowego wynika, że powód mając w 2009 roku ustalone zwiększone potrzeby na określonym poziomie, miał je tym bardziej (jak nie w wyższej wysokości) już wcześniej, bliżej daty wypadku, na co wskazują także przeprowadzone w sprawie Sądu Okręgowego o sygn. akt I C 175/03 dowody w postaci opinii biegłych, z których wynika, że w przypadku powoda niezbędne były nakłady finansowe związane z zakupem leków (biegły neurolog i biegły z zakresu ortopedii i traumatologii), z wizytami w poradni neurologicznej (biegły neurolog), w poradni ortopedycznej (biegły z zakresu ortopedii i traumatologii) oraz z wielokierunkową rehabilitacją (biegły z zakresu ortopedii i traumatologii), a w dokładnie takim właśnie zakresie podwyższył rentę powodowi Sąd Rejonowy oraz finalnie na skutek apelacji Sąd Okręgowy w Lublinie,

- uznaniu, że powód nie wykazał potrzeb związanych z koniecznością korzystania z pomocy innych osób w sytuacji, gdy wynika to z opinii biegłych psychiatry i psychologa,

b) art. 328 § 2 k.p.c. wyrażające się w wadliwościach motywacyjnych wyroku Sądu pierwszej instancji polegających na:

- niewskazaniu, dlaczego Sąd uznał, iż powód nie uzyskałby korzystnego dla siebie wyroku, gdyby apelacja została skutecznie wniesiona (za wyjątkiem jedynie tego lakonicznego stwierdzenia brak jest jakiegokolwiek argumentacji w tym zakresie),

- niewskazaniu, dlaczego Sąd uznał, iż powód nie uzyskałby na skutek apelacji wyższej renty z tytułu zwiększonych potrzeb (za wyjątkiem stwierdzenia, że rozstrzygnięcie w sprawie sygn. akt I C 87/11 nie determinuje tożsamesgo rozstrzygnięcia za okres od 1 marca 2003 roku do 10 kwietnia 2009 roku, brak jest jakiegokolwiek argumentacji Sądu uzasadniającej ten wywód),

- niewystarczającym wskazaniu, dlaczego za okres od 1 marca 2003 roku do 10 kwietnia 2009 roku powodowi nie przysługuje renta z tytułu zwiększonych potrzeb związanych z koniecznością korzystania z pomocy innych osób w sytuacji, gdy opinie biegłych psychiatry i psychologa jednoznacznie stwierdzały, że powód jest całkowicie niesamodzielny i wymaga stałej opieki (Sąd ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że inny biegły stwierdził odmiennie),

- arbitralnym i uniemożliwiającym kontrolę prawidłowości wydanego orzeczenia stwierdzeniu, że podwyższenie renty z tytułu zwiększonych potrzeb nie zostało przez powoda wykazane;

2. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, która miała wpływ na treść orzeczenia, będąca konsekwencją naruszenia przepisów postępowania, polegająca na przyjęciu, że powód nie udowodnił szkody, jaką poniósł z powodu niewłaściwego działania czy zaniechania pełnomocnika radcy prawnego B. M., a także na uznaniu, iż brak jest udowodnionego adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy nieprofesjonalnym zachowaniem pełnomocnika a doznaną przez powoda szkodą, w sytuacji, gdy przez szkodę rozumie się także utracone korzyści, zaś odrzucenie przez Sąd apelacji z powodów formalnych nie pozwoliło na merytoryczne jej rozpatrzenie, a przez to uzyskanie przez powoda korzystnego dla siebie wyroku,

3. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, skutkujące oddaleniem powództwa w całości, w sytuacji gdy sprawy tego rodzaju są sprawami niezwykle trudnymi dowodowo i opierają się w głównej mierze na całkowicie hipotetycznym nikomu nie znanym rozstrzygnięciu, w związku z czym Sąd powinien bardziej wnikliwie przyrzeć się sprawie, jej charakterowi i konkretnym okolicznościom, w szczególności stwierdzonej orzeczeniem Sądu Dyscyplinarnego winie radcy prawnego oraz szczególnej więzi jaka łączy klienta z jego pełnomocnikiem, opierającej się na pełnym zaufaniu, iż wszelkie podejmowane w jego imieniu czynności mają na celu uzyskanie korzystnego rozstrzygnięcia.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości, a także o zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu drugoinstancyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia za własne.

Sąd Rejonowy prawidłowo też ocenił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, że powód nie udowodnił, aby zachowanie jego pełnomocnika – radcy prawnego w innej sprawie cywilnej wyrządziło mu szkodę.

Wskazać należy, że powoda z tym pełnomocnikiem łączyła umowa o świadczenie usług prawnych, do której odpowiednio stosuje się przepisy o zleceniu. Była to zatem umowa starannego działania a nie rezultatu i pełnomocnik nie mógł powodowi zagwarantować określonego rezultatu procesu prowadzonego z jego udziałem.

Pełnomocnik – radca prawny odpowiada wobec mocodawcy za szkodę wyrządzoną wskutek nienależytego wykonania zobowiązania z tej umowy (art. 471 k.c. i nast.).

Niewątpliwie jest, że w sprawie o sygn. akt I C 175/03 zawodowy pełnomocnik dopuścił do odrzucenia apelacji powoda na skutek jej nieopłacenia opłatą podstawową, co należy uznać za nienależyte wykonanie przedmiotowego zobowiązania.

Tym niemniej o szkodzie wyrządzonej powodowi takim nieprofesjonalnym zachowaniem pełnomocnika – radcy prawnego, polegającej na nieuzyskaniu określonego rezultatu procesu, można mówić jedynie wówczas, gdyby przy działaniu pełnomocnika z należytą starannością powód wygrałby proces co do określonych należności, czyli w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Lublinie po rozpoznaniu merytorycznym apelacji powoda uwzględniłby ją we wskazywanym przez powoda zakresie. Jeżeli bowiem apelacja nie zostałaby uwzględniona, powód nie poniósł szkody w związku z tym, że doszło do jej odrzucenia a nie do merytorycznego rozpoznania. Nie ma przy tym znaczenia, czy roszczenia powoda należy zakwalifikować jako rzeczywisty uszczerbek czy utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.).

Trafnie apelujący zauważa, że wykazanie szkody w tego rodzaju sprawach jest trudne, gdyż wymaga oceny całokształtu innej sprawy cywilnej oraz przeprowadzonych w niej dowodów i na tej podstawie ustalenia, czy apelacja powoda zostałaby uwzględniona przez inny sąd i ewentualnie w jakim zakresie. Z założenia jest to proces hipotetyczny, oparty na przewidywaniu, jakie rozstrzygnięcie wydałby w konkretnej sprawie sąd odwoławczy, tym niemniej nie zdejmuje to z powoda ciężaru udowodnienia, że co najmniej z wysokim stopniem prawdopodobieństwa należy przyjąć, iż jego apelacja zostałaby uwzględniona. Błędne jest przy tym odwołanie się przez powoda przy tej ocenie do art. 5 k.c., gdyż zasady współżycia społecznego nie mogą być podstawą do konstruowania roszczenia odszkodowawczego w sytuacji, gdy nie jest ono uzasadnione przepisami prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2000 roku, V CKN 126/00, Lex nr 511992). Powtórzyć należy, że radca prawny nie odpowiada za sam fakt dopuszczenia do odrzucenia apelacji powoda, ale za to, że w ten sposób wyrządził powodowi szkodę, bowiem przy merytorycznym rozpoznaniu apelacji doszło do jej uwzględnienia. Ubezpieczyciel z tytułu umowy odpowiedzialności cywilnej odpowiada zaś co do zasady w granicach odpowiedzialności sprawcy szkody.

Sąd Okręgowy podziela wywody Sądu Rejonowego, że w sprawie nie ma podstaw do stwierdzenia, że w przypadku merytorycznego rozpoznania apelacji powoda wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 4 maja 2007 roku, sygn. akt I C 175/03, doszłoby do jej uwzględnienia w zakresie kwot składających się na żądane przez powoda w niniejszej sprawie odszkodowanie.

Zgromadzony w sprawie o sygn. akt I C 175/03 materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie, że powód ukończyłby wyższe studia inżynierskie z dniem 30 września 2004 roku i po tej dacie podjąłby już pracę zarobkową. Dokumentacja dotycząca nauki powoda na Akademii (...)w L. wskazuje, że powód miał trudności z zaliczeniem II. semestru i mimo kontynuowania nieformalnie nauki na III. semestrze, nie udało mu się tych braków nadrobić do czasu wypadku. W sprawie o sygn. akt I C 175/03 powód bynajmniej nie wykazywał, że jego studia zaoczne nie należały do wymagających i z łatwością nadrobiłby wszystkie zaliczenia i egzaminy w toku dalszej nauki. Zeznania B. K. (1) pojawiły się dopiero w niniejszej sprawie, a zatem nie byłyby podstawą rozstrzygnięcia o apelacji powoda przez Sąd Apelacyjny w Lublinie. Przedstawiony zaś dopiero wraz z apelacją dowód w postaci zaświadczenia z dnia 20 lipca 2007 roku wskazującego na planowy termin ukończenia studiów (k. 559 tamtych akt) był dowodem spóźnionym (powód mógł uzyskać takie zaświadczenie znacznie wcześniej i złożyć je Sądowi pierwszej instancji), a wobec tego podlegałby pominięciu przez Sąd Apelacyjny w Lublinie z mocy art. 381 k.p.c. Nie ma podstaw do wnioskowania, że Sąd Odwoławczy odstąpiłby od zastosowania tego przepisu, w szczególności powód nie powołał się wówczas na żadne okoliczności usprawiedliwiające zwłokę w przedstawieniu tego dowodu. Przede wszystkim zaś nie sposób przyjąć, aby w sytuacji powoda można było stwierdzić z wysokim stopniem prawdopodobieństwa, że ukończy on studia inżynierskie zgodnie z planem. Uzyskiwane przez niego oceny i trudności z zaliczeniem niektórych przedmiotów wskazują – co słusznie wytknął Sąd Rejonowy – że można wręcz wnosić, że powód, nawet w przypadku niezastnienia wypadku z dnia 20 lutego 2002 roku, nie byłby w stanie ukończyć studiów w tym terminie. W konsekwencji nie było podstaw do ustalenia, że już przed 1 lipca 2005 roku powód podjąłby pracę zarobkową. Powód w sprawie o sygn. akt I C 175/03 nie przedstawił innych dowodów na okoliczność tego, że jego zdolności i pracowitość umożliwiłyby mu ukończenie studiów w planowym terminie, podobnie nie przedstawił dowodów potwierdzających to, że istotnie bezpośrednio po ukończeniu studiów podjąłby pracę zarobkową. Nie można zapominać o istniejącym na rynku pracy bezrobociu, dotyczącym zwłaszcza ludzi młodych nie mających doświadczenia zawodowego, niejednokrotnie mających dużo wyższe jakościowo wykształcenie, niż to, które zamierzał uzyskać powód.

Podobnie słusznie Sąd Rejonowy stwierdził, że nie można przyjąć, aby Sąd Apelacyjny w Lublinie na skutek apelacji powoda ustalił na wyższym poziomie rentę z tytułu zwiększonych potrzeb. W sprawie o sygn. akt I C 175/03 Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił jedynie, że powód będzie ponosił koszty leczenia farmakologicznego w kwocie około 50 zł co dwa miesiące oraz zbliżony koszt wizyt u lekarza neurologa raz na dwa miesiące i na tej podstawie zasądził na rzecz powoda rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 50 zł miesięcznie. Żaden z przeprowadzonych w tamtej sprawie dowodów nie wskazywał, aby powód był zmuszony ponosić wyższe koszty leczenia, opieki medycznej czy rehabilitacji. Wręcz przeciwnie, biegły K. P. (k. 250v tamtych akt) wskazywał wówczas, że z punktu widzenia ortopedy powód nie musi stosować stale żadnych leków, ani rehabilitacji, koszt leczenia farmakologicznego padaczki został określony przez biegłego P. W. na kwotę około 20 zł miesięcznie, który również nie widział wówczas dodatkowej potrzeby rehabilitacji (k. 486 tamtych akt).

Dopiero w sprawie o sygn. akt I C 87/11 powód udowodnił, że uległy zwiększeniu potrzeby powoda z tytułu leczenia farmakologicznego do kwoty 240 zł miesięcznie (koszty z tytułu konsultacji lekarskich pozostały na zbliżonym poziomie około 30 zł miesięcznie). Podobnie ustalono wówczas, że konieczne jest korzystanie przez powoda z turnusów rehabilitacyjnych, a od 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie nie dofinansowuje powodowi udziału w turnusach rehabilitacyjnych, toteż powód jest zmuszony do finansowania tych pobytów we własnym zakresie. Z tego tytułu zasądzono na rzecz powoda kwotę 150 zł miesięcznie renty z tytułu zwiększonych potrzeb.

Widoczne zatem jest, wbrew wywodom apelującego, że potrzeby zwiększonego leczenia farmakologicznego i ponoszenia wyższych kosztów, w szczególności związanych z turnusami rehabilitacyjnymi, powstały później, już po 2007 roku. Nic nie wskazuje, aby takie potrzeby istniały po stronie powoda już wcześniej, a przynajmniej w żaden sposób nie zostały one dowiedzione materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie o sygn. akt I C 175/03.

Słusznie też Sąd Rejonowy stwierdził, że materiał dowodowy w kwestii konieczności korzystania przez powoda ze stałej opieki osób trzecich nie był jednoznaczny, bowiem biegły K. P. (k. 171 tamtych akt) oraz P. W. (k. 186 tamtych akt) nie potwierdzili istnienia takiej potrzeby, natomiast wskazali na jej istnienie biegli M. M. i M. S. (k. 208v). Nie zostało

przy tym w ogóle ustalone, w jakim wymiarze czasowym powód potrzebowałby takiej stałej opieki, a renty dochodził wówczas w oparciu o w sposób oczywisty błędne założenie, że opieka taka powinna być mu świadczona 24 godziny na dobę. Zauważyć też trzeba, że biegły M. M. opiniując nie miał wiedzy co do tego, że już przed wypadkiem stan zdrowia psychicznego powoda nie był najlepszy i leczył się on z powodu zaburzeń nerwicowych, nieprawidłowej osobowości oraz uzależnienia od benzodiazepin (k. 308 v akt sygn. I C 87/11). Biegły M. M. nie analizował zatem, w jakiej mierze stan zdrowia powoda po wypadku i istniejące upośledzenie powoda jest związany z istniejącymi wcześniej u powoda schorzeniami. Ten materiał dowodowy nie pozwala zatem przyjąć z wysokim stopniem prawdopodobieństwa, że w sprawie o sygn. akt I C 175/03 apelacja powoda zostałaby uwzględniona w zakresie renty z tytułu zwiększonych potrzeb polegających na konieczności stałej opieki osób trzecich. Zauważyć też trzeba, że dochodzoną przez powoda w niniejszym procesie kwotę odszkodowania 27.132,10 zł obliczył on jako różnicę pomiędzy rentą z tytułu zwiększonych potrzeb podwyższoną w sprawie o sygn. akt I C 87/11 (z uwzględnieniem zmiany dokonanej przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 17 listopada 2011 roku, sygn. akt II Ca 539/13) a rentą zasądzoną z tego tytułu w sprawie o sygn. akt I C 175/03. Różnica ta nie wiązała się jednak z kosztami opieki osób trzecich, ale z powstałymi już po poprzednim procesie potrzebami powoda w postaci zwiększonego leczenia farmakologicznego oraz finansowania udziału w turnusach rehabilitacyjnych.

Podkreślić przy tym należy, że powód wiązał odpowiedzialność odszkodowawczą swojego pełnomocnika tylko z faktem odrzucenia jego apelacji, nie wykazał zaś istnienia innych uchybień po stronie pełnomocnika w należyтым prowadzeniu procesu.

Sąd Rejonowy nie naruszył również art. 328 § 2 k.p.c., aczkolwiek przyznać należy, że mógł obszerniej przedstawić argumenty, które doprowadziły go do stwierdzenia, że apelacja wniesiona w sprawie o sygn. akt I C 175/03 nie doprowadziłaby do korzystnej dla powoda zmiany wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 4 maja 2007 roku. Należy jednak wskazać, że uzasadnienie wyroku jest sporządzane po jego wydaniu i stanowi ono jedynie relację z tego, jakimi motywami kierował się sąd wydając określony wyrok. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy na skutek wadliwości uzasadnienia nie byłaby w ogóle możliwa kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia (np. nie byłoby wiadomo, o co toczył się spór, w jakiej części Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo i o czym orzekł), można by mówić o skuteczności zarzutu naruszenia prawa procesowego w postaci art. 328 § 2 k.p.c. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje. Podnieść też należy, że kontroli instancyjnej poddany jest wyrok (osąd sprawy) a nie uzasadnienie rozstrzygnięcia.

Skarżący nie sformułował żadnych zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu i o nieuiszczonych kosztach sądowych, a ich zmiana miała być jedynie następstwem odmiennego rozstrzygnięcia co do istoty. Sąd Odwoławczy z urzędu uwzględnia tylko naruszenie prawa materialnego oraz nieważność postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, II CSK 400/07, Lex nr 371445). Wobec oddalenia apelacji nie było podstaw do zmiany tych rozstrzygnięć.

Na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., wobec oddalenia apelacji powoda, należało obciążyć powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów postępowania odwoławczego w postaci wynagrodzenia pełnomocnika powoda – radcy prawnego w stawce minimalnej w postępowaniu drugoinstancyjnym.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zastosowania w postępowaniu odwoławczym art. 102 k.p.c. Powód dotychczas nie poniósł w sprawie żadnych kosztów procesu ani kosztów sądowych, od których był zwolniony. Wnosząc niezasadny pozew, a następnie niezasadnie apelując od wyroku Sądu pierwszej instancji, naraził pozwanego na konieczność poniesienia kosztów postępowania w postaci zastępstwa zawodowego pełnomocnika – radcy prawnego. O ile jego trudna sytuacja życiowa została uwzględniona poprzez nieobciążenie go kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego, o tyle nie należało udzielać powodowi takiego dobrodziejstwa w postępowaniu odwoławczym. W ten sposób powód przynajmniej częściowo, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, zrekompensuje pozwanemu poniesione koszty zastępstwa procesowego.

Na podstawie art. 29 ust. 1 Prawa o adwokaturze oraz § 19, § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 oraz § 2 ust. 1 – 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu należało przyznać pełnomocnikowi powoda ustanowionemu z urzędu wynagrodzenie za udzieloną w postępowaniu odwoławczym pomoc prawną w stawce minimalnej za drugą instancję, podwyższone o podatek od towarów i usług.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Okręgowy przejął na rachunek Skarbu Państwa opłatę od apelacji, od której powód był zwolniony.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.